

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Mahe- ehk ökopõllumajanduslik loomakasvatatus

Margo Mansberg

Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus

detsember 2021

- Mahesööd
- Mahepõllumajanduslik loomakasvatus on maaga seotud tegevus
- Loomuomane käitumine
- Võimalus väljas olla
- Keskkonda sobiva loomarassi valimine
- Keskkonna reostuse vältimine
- Oma karja järelkasv
- Terved loomad annavad head toodangut
- Piisavalt ruumi

Maheloomade andmebaas

- Kui soovitakse sisse osta tavaloomi, tuleb alati küsida nõusolek PTAlt
- Nõusolek antakse juhul, kui sobivaid loomi andmebaasis ei leidu
- Oma müügiks minevate maheloomade lisamine andmebaasi on vabatahtlik
- Andmebaasi kantavad andmed. Näide veiste kohta:
  - Kategooria (piima- või lihaveis); Tootmise eesmärk (piim v liha v aretus); Sugu; Tõug/Ristand; Sünniaeg (kuu/aasta); Loomade arv; Terviseteave; Kas kari on jõudluskontrollis; Müüja andmed
- <https://pta.agri.ee/pollumehele-ja-maaomanikule/mahepollumajandus/loomakasvatus>

Milliseid loomi võib ettevõttesse tuua?

Põhimõtted:

-
- Oma karja järelkasv on eelistatud – sest – kohanemine teie ettevõtte tingimustega
  - vähendate sissetoodavate haiguste riske
  - teisest mahe ettevõttest

Mittemahe ettevõttest saab PTA nõusolekul tuua

- Ainult esmapoegimata emasloomi – kui pole piisavalt saada maheloomi
  - veised ja hobused - 10% oma põhikarja loomade arvust
  - lambad, kitsed, sead, küülikud, hirved - 20% oma põhikarja loomade arvust
  - Kuni 40% ettevõtte olulise laiendamise, ohustatud loomatõugude, teist tõugu loomade kasvatamise või uue loomakasvatusharu kavandamise korral
- OHUSTATUD TÕU PUHUL võib tuua ka poegimata loomi ja loomade % ei piirata – eesti maatõugu veis, kihnu maalammas, eesti vutt, eesti hobune, tori hobune, eesti raskeveohobune

Mittemahe ettevõttest saab PTA nõusolekul tuua

Kui maheloomi pole saada, võib

- tõuaretuse eesmärgil ettevõttesse tuua mittemahepõllumajanduslikult peetavaid täiskasvanud isasloomi (veised 8 kuud, lambad ja kitsed 6 kuud, hobused 2 aastat)
- Kuni 3 päeva vanuseid tibusid

➤ Mahekanala Taanis

Mittemahe ettevõttest saab PTA nõusolekul tuua

- ▶ NB! Tuleb silmas pidada, et mittemaheloomade sissetoomisel rakendub neile **ülemineku**aeg
  - ▶ hobused ja liha tootmiseks veised – 12 kuud
  - ▶ lambad, kitsed, sead, piima tootmiseks veised – 6 kuud
- ▶ Juurde tulnud loomade toodang tuleb kuni nende loomade üleminekuaja lõppemiseni hoida maheloomade toodangust eraldi.

Linnukasvatus

- ▶ **Oluline muudatus:** Munakanu ja broilereid tuleb sööta 100% mahesöödaga (kuni 2021 oli 5% tavaproteiinsööta lubatud). Noorlindudele (kuni 18 nädalat) jääb tavaproteiinsööda kasutamise võimalus 5% ulatuses alles.

Pidamine

- Eelkõige loomade heaolu tagav, loomulikku käitumist võimaldav
- Loomade lõas hoidmine on keelatud (*erandina võib vajab PMA luba väikeettevõttes (kuni 50 veist), talvel pääsevad vähemalt 2x nädalas vabaõhualale*)
- Üle ühe nädala vanuste vasikate pidamine eraldi latrites *on keelatud*
- Ettevõttes võib pidada ka tavaloomi – kindlalt eraldatud; *on liigiti erinevad*

Pidamine

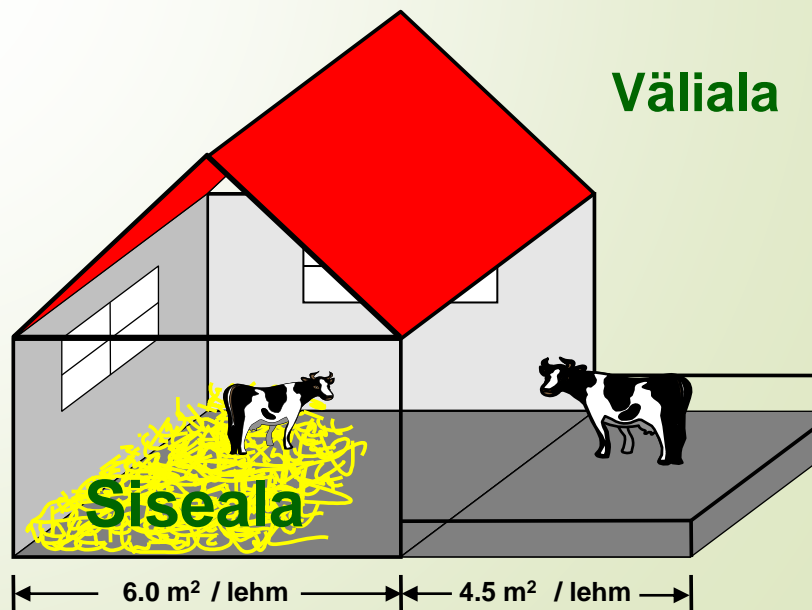
- Kodulindude puurispidamine on keelatud
- Emiseid tuleb pidada rühmades, välja arvatud tiinuse lõppjärgus ja imetamise ajal
- Jalutuskohtades peavad sead saama püherdada ja tuhnida. Tuhnimiseks võib kasutada mitmesuguseid substraate.
- Veelinnud peavad pääsema ojasse, tiiki, järve või basseini, kui ilmastiku- ja hügieenitingimused seda lubavad

Pidamine

- Talvel peaks loomadel olema võimalus käia **jalutuslal** (kui ilm ja tervis lubavad)
- Juhul, kui laudas on piisavalt liikumisruumi, ei ole **kohustust** loomi talvel välja ajada. Loomade heaolu ja tervise seisukohast oleks see aga siiski soovitatav
- Lihaveiseid võib lõppnuuma ajal pidada ainult laudas, **(maksimaalselt 3 kuud)** kuid see aeg ei tohi ületada 1/5 nende elueast.

Nõuded loomade pidamisele

- Vähemalt pool (lindudel 1/3) põrandapinnast peab olema jäik
- Võimaldada allapanuga varustatud alad
- Pääs karjamaale või jalutusaladele
- Vaba juurdepääs söödale ja joogiveele
- Sätestatud on miinimumpindalad loomarühmade kaupa

Söötmine

- Loomi tuleb sööta mahesöödaga **eelistades tootmisüksuses kasvatatud omasööta** (või samast piirkonnast - Eesti)
(taimtoidulistel vähemalt 60%, sigadel ja lindudel 20% söödast)
- Kogu ettevõtte üheaegse ülemineku puhul (loomaja taimekasvatus) peab üleminekuaja jooksul loomi söötma põhiliselt oma ettevõtte söödaga (vähemalt 50%).
- Taimtoiduliste söötmine põhineb **karjamaade maksimaalsel kasutamisel** (s.t alati, kui tingimused seda võimaldavad)
- **100 % mahesööt**

Söötmine

- Tavapõllumajanduslikud **vürtsid, maitsetaimed ja melass** kuni 1 % asjaomase liigi söödaratsiooni kuivainest
- **Säästvast kalandusest pärit tooted** ilma piiranguta

Erand

- Tavaproteiinsööda osakaal **aastas noorsigade kuni 35 kg ja kuni 18 nädalaste lindude** puhul:
  - kuni **5%**
- **Lubatud tavasöödad** peavad olema toodetud või valmistatud ilma keemiliste lahustiteta (*nt šrotti ei või süüta*)
- **ei tohi olla GMO**

Söötmine

- **Vähemalt 60% (50% kolmel esimesel laktatsioonikuul)** taimetoiduliste loomade ratsiooni kuivainest peab koosnema **koresöödast, haljassöödast või silost**
- Noorloomade söötmine peab põhinema **naturaalsel piimal**, eelistatavalt emapiimal:
  - veised ja hobused **3 kuud**,
  - lambad ja kitsed **45 päeva**,
  - sead **40 päeva**

Söötmine

- Söödaratsiooni kuivainest võib **kuni 30 %** moodustada teisest ettevõttest pärit või **kuni 100 %** samas ettevõttes toodetud mahepõllumajandusliku taimekasvatuse **üleminekuaja teisel aastal toodetud sööt**,
- **kuni 20%** võib moodustada üleminekuaja **esimese aasta** püsikarjamaalt, mitmeaastaste söödataimede või valgurikaste taimedega maatükkidelt saadud saagist.
- Sigade ja kodulindude päevasele söödakogusele tuleb **lisada koresööta, haljassööta või silo**
- Sundsöötmine on keelatud

Söötmine

- **loomasöödas ei tohi kasutada**
  - antibiootikume
  - raviaineid
  - kasvustimulaatoreid
  - **sünteetilisi aminohappeid**
  - geneetiliselt muundatud organisme (GMO) ja nendest saadud söötasid

Loomatervishoid

- Reeglid, mis on kehtestatud pidamistingimuste juures, toetavad loomade pidamisel nende paremat tervislikku seisundit – liikumine, suurem pindala looma kohta, liikumine väljas aastaringselt.
- Söötmise reeglid peaks seda sama tegema, kui sööt suudetakse toota parimal kvaliteedil – mitmekülgne söötmine – nt: koresööt kõigesööjatele.

Loomatervishoid

- ▶ Haiguste ennetamine põhineb loomade heas kohtlemises ja nendele parimate tingimuste loomisega
- ▶ Olulised on ka kohalikesse tingimustesse sobitatud loomade tõud ja ka loomaliik
- ▶ Puudushaiguste ennetamiseks on oluline õige söötmine, õige külvikord ja vajadusel lubatud lisaöödad.

Täna tähelepanu eest!